

Trúfesti, dirvi, reystleiki og rættlæti

Niðanfyri prenta við røðuna, sum Vilhelm Johannesen, blaðstjóri, helt á grækarismessuhaldinum í Fuglafirði sunnudagin.

Gott fundarfólk, kvinnur og menn!

Tað eru nú mong ár síðani, at føroyingar fóru undir at hátíðarhalda Grækarismessu á henda hátt, og var tað fuglavinurin Sverre Patursson, sáli, sum tók fyrsta stigidi til hetta hátíðarhald, og eru vit honum takksom fyri tað. Og tit hornblæsarar, skótar og skúlaungdómur kring landið, sum við tykkara trúfesti úr undan ári halda hesum hátíðarhaldi á livi, eiga stóra tókk uppiborna.

Upprunaliga var Grækarismessan ein katólsk hátíð til

minnis um Pávan Gregor I, ið varð valdur til Páva 3. septembur ár 590, og sum doyði 11. mars ár 604.

Men tá vit í Føroyum nenna Grækarismessu ella henda dag, so hugsa vit ikki um henda Gregor I Páva, men heldur leita tankar okkara til Tjaldrið, sum hesin dagur nú í mong ár hevur verið hátíðarhildin fyri. Og øll eru vit ivaleyst samd um, at Tjaldursdagurin, sum hann eisini verður róptur, er hetta hátíðarhald verður, tí vissuliga er fuglalívið eitt satt prýði fyri landið. Og fremsta prýði er Tjaldrið. Hesin kærkomni gest-

ur, sum ár undan ári leitar aftur her á klettarnar og ber okkum boð um ljósari tíðir, sum letur okkum vita, at nú er brátt summur í hondum.

Føroyski fuglaheimurin kann bítast sundur í triggjar partar. Heiðafuglurin, smáfuglurin og bjargafuglurin. Í øllum trimum fætur er eisini talan um fuglaslog, ið flyta burtur um heystið, og sum leita aftur um várið. Tann fyrsti av heiðafuglunum, ið leitar aftur til landið, er Tjaldrið.

Við Tjaldrinum kemur nóg gott. Grækarismessudagur, var dagurin, tá teir gomlu drógu áttamannafirði nr neystunum og lögdu út á hav, tí við Tjaldrinum kemur eisini varfiskurin. Tjaldrið ber okkum boð um, at nú er hin langi og myrki veturin

Vilhelm Johannesen

av, at nú má myrkið dvina fyri ljósinum, kuldin fyri hitanum og at nú megu vetrastormarnir dvina fyri tí góða summarveðrinum.

Í hølunum á Tjaldrinum kemur allur hin flytifuglurin. Eisini vaknar øll blómuvørðin. Liðirnar gerast grønar. Oyggjarnar klæða seg í sumarstakkin og alt angar av livi. Umaftur og umaftur siggja vit hesa veldugu skapan á hvørjum vári.

Óg skal okkum verða liv laga sum tjóð og sum menniskju,

meðu vit eisini fremja nýskapan, bæði vinnuliga, mentunarlaga og sosialt. Her má verða eitt stóðugt vár við áhaldandi nýskapan og ikki helmast í, tí tann dag vit halda uppat við allari nýskapan, er deyðin í durðinum.

Tibetur kann sigast, at bæði her á plássinum og kring um landið, er nýskapan farin fram á flest øllum týðandi økjum seinastu árin.

Men aftur til Tjaldrið.

Einmælt hava føroyingar kosið sær Tjaldrið til tjóðfugl. Óg tað, sum sermerkir henda tjóðfugl okkara, er trúfesti, dirvi, reystleiki og siðst, men ikki minst, rættlæti.

Tjaldrið sýnir trúfestið, tá tað ár undan ári leitar aftur til hesar oyggjar, har sum tað varð klakt og har sum tað fyrri fyrstu ferð sá dagsins ljós, ella við øðrum orðum, aftur til føði- og fosturlandið.

Tjaldrið sýnir restleika og dirvi, tá tað á hvørjum ári fer undir tað longu, drúgvu og strævnu ferðina frá Afrika-strondini til Føroyar, har tað setur lívið í vága fyri at koma heimaftur til føðilandið. Óg mangan kemur tað til hungur og hall, tá Føroyar enn kunnu liggja kavaklæddar og stormbardar, har fryst er hvør túgva og glerstoytt hvør hella.

Tjaldrið sýnir rættlæti sitt, tá tað altið er til reiðar at verja hin minni menta imóti ágangi frá tí sterka. Soleiðis bjargar tað staranum undan smyrklalónum, smáfuglinum undan falkanevinum og lundunum, tá gorpurin liggur framvið at ræna lundalandið.

Ravnur, falkur, smyril, skúgvur og allir hinir rovfuglarnir hata sum vera man Tjaldrið.

Jú vissuliga, í fuglaheiminum eru eisini elimentir, ið vilja drepa, ræna og stjála. Elimentir, sum ikki duga at skilja ímillum, hvat er títt og hvat er mitt. Men her er Tjaldrið rættlætisfuglurin burtur av, sum altið er til reiðar at hjálpa og vrja tann minni menta, og sum leggur eftir honum, ið vil fremja dráp ella rán.

Men stanga vit so hendur í egnan barm, so er hesin fuglaheimur ikki annað enn ein spegilsmynd av okkara egna mannagheimi, tí heldur ikki øll menniskju duga at skilja ímillum hvat er títt og hvat er mitt.

Dag og dagliga eru tað nokur menniskju, ið ræna onnur. Fleiri standa bæði maktarleys og hjálparleys yvir fyri hesum rán-um.

Nókur fremja hesi rán. Onnur eru offur fyri hesum ránum. Óg uppáftur onnur blanda seg ikki upp í. Stanga hendurnar í lumm-an og halda at hetta rakar ikki tey.

Í hvørjum bólkni eru vit? Eru vit sum Tjaldrið. Altíð til reiðar at verja og hjálpa tí minni menta, sum er fyri ágangi, og at taka stríði upp imóti teimum, ið fremja hesi rán? Ella blanda vit okkum ikki upp í?

Her átti tjóðin ell, í stórum og smáum, at havt sær tjóðfuglin Tjaldrið til fyrmynd.

Tjóðin er væl farin, um vit øll sýna føðilandinum sama trú-

Framhald frá síðu 3

frægd av at fylgja við í einum sjónvarpi og segði, at her hevur tað almenna eina uppgávu. Kjartan Mohr segði, at er málið væg undirbygt, so hevði hann einki imóti tí. Annars helt hann ikki, at tað hevði nakran skund, og at málið kundi avgreiddast seinni.

Útvarpið eru royndirnar

Óli Breckmann, úr fólkaflakkinum, segði, at royndirnar, sum vit hava at byggja á, eru útvarpið, og tað er ymiskt, sum fólk halda um tað. Hann nevndi, at tað starvast 14 fólk við tjóðinum í útvarpinum, men at heimatiðindini ikki eru nóg væl umboðað. Óli Breckmann segði, at útvarpsstjórin hevur verið undir trýsti av bæði lögtingi og landsstýri, og at hann tí í summum forum hevur handlað einsamallur. Hann segði, at útvarpið hevur givið okkum nakað at hugsa um, at sjónvarpið fer at gera tað í størri mun. Hann segði, at kasettsjónvarpin kundu uppfylla kravið um undirhald, meðan upplýsingin í einum sjónvarpi verður avgjerd av tjóðindafólkinum, sum har starvast, og teirri áskoðan, sum hesi hava. Um tann figgarliga partin av málinum, segði Óli Breckmann, at skal eitt sjónvarp rigga væl, so kostar tað pengar, og lögtingið eigur ikki at vera ov sparið. Hann trúði einki uppá, at eitt sjónvarp fer at oyðleggja tann føroyska mentunararvin, sum hann segði er broyttur til lesnað av donskum vikublaðum og koyring í bili aftur og fram. Óli Breckmann segði, at vit neyvan kunnu forða fyri sendingum frá satelittum, og at tað ivaleyst er at broyta menningina. — Tí eri eg fyri stovnstevning av sjónvarpi, so ikki alt rekt inn á okkum úr erva, segði Óli Breckmann.

Skjót viðgerð

Hilmar Kass, úr sjálfstýr-

isflokkinum, segði, at tað eru nú liðin 10 ár, síðani einstaklingar í Havn tóku seg saman at gera royndarsjónvarpsendingar.

Hetta varð gjørt privat, og siggjarnir rindaðu fyri tiltakið sjálvir. Tað kostaði ikki landinum eitt oyra, men hann varð sett fyri hesum sendingum við teirri grundgeving, at tað skuldi ikki bert vera ein partur av fólkinum, sum fekk høvi at siggja sjónvarp. Hilmar Kass segði, at í 1968 varð eitt uppskot um sjónvarp felt í tinginum av afturhaldskreftum, sum málaðu sjálvst tann versta á vegg.

Hesar kreftir gjørdu seg til barnagentur hjá vaksnum fólki, segði hann. Hilmar Kass nevndi í eini samanbering, at tað nú er vordrið nógv dýrari at hava bil enn litsjónvarp. Hann helt tað verða gamlamannatos, at vit skuldu missa okkum burtur sum tjóð, hóast vit fáa sjónvarp, og at tilíkt tos ikki kann skiljast, sum vit hava álit á fólkinum. Hann legði dent á, at tingið eigur at hava ábyrgdina fyri, hvat sent verður. Um útvarpið segði hann, at tað hevur havt ringar figgarligar umstøður, men fýltist samstundis á, at tað hevur sent ov lítið av norðurlendskum tíðindum. Hilmar Kass mælti til eina skjóta avgerð í málinum, so tað kundi avgreiddast í hesi tingsetuni.

Dugnaskapur

avgerandi

Heðin Klein, úr tjóðveldisflokkinum, helt tað vera óheppið av politikkarum aðrastaðni at skifta orð um, hvat skal sendast í sjónvarpi, og hann helt, at hetta er í stríð við hugtakið fræls pressa. Í staðin má dugnaskapur verða tað avgerandi hjá tí, sum starvast í sjónvarpi, segði hann. Heðin Klein roknaði við, at tað umframt tjóðindasendingar í einum føroyskum sjónvarpi fara at verða send útlandsk bond, sum hóska til okkara viðurskipti. Hann hevði samstundis eitt ynski um, at tað verður ein serføroysk sending um vikuna.

Annars helt Heðin Klein, at sjónvarp ikki eigur at verða stovnstsett upp á bekostning av útvarpinum.

Lat tað koma

— Sjónvarpið kemur, og lat tað koma, segði Essa Arge, úr fólkaflakkinum. Hann mælti til, at tað verður fyrrreikað so, at vit kunnu fáa eitt hampuligt tamarhald á tí, sum sent verður, so tað kann mennast frælst undir ábyrgd. — Vit eiga ikki at leggja meinbogar í vegin, men heldur vera við til at fremja tað, segði Essa Arge.

Um spurningin viðvíkjandi vinstrakreftum segði hann, at vit ikki eiga at bera ótta fyri tilíking kreftum. — Tær hava havt góðan byr. Men nú man eitt streymskipti fara at koma í, segði Essa Arge.

Prinsipielt rætt

Pauli Ellefsen, úr sambandsflokkinum, segði, at prinsipielt var hann fyri sjónvarpi. Hann segði, at vit eiga at læra av teimum londum, sum hava sjónvarp, og so taka av tí besta. Men hann helt ikki, at landskassin skal taka pening inn í sambandi við sjónvarp. Pauli Ellefsen segði, at vit skulu lata eitt vindueyga upp og geva fólk mugu-leikan at siggja sjónvarp, og so skal hvør einstakur avgera, um hann vil hava sjónvarp ella ikki. Pauli Ellefsen roknaði við, at tað fer at kosta nógv at framleiða føroyskar sendingar, og hann mælti til strangt eftirlit. — Annars kunnu vit koma illa fyri, segði hann. Hann mælti til, at ein nevnd arbeidir við málinum, sum skal leggja fyri tingið eina greinliga kostnaðarætlan.

Mest av før. tilfari

Hilmar Bech, úr javnaðarflokkinum, segði, at her var eitt mál til viðgerðar, sum menn vildu hava nógv at vita um, og hann helt tað vera skilgott. Hann ivaðist í, um vit skuldu hava sjónvarp. — Men kemur tað, so er umráð-

andi, at tað sendir so nógv av føroyskum tilfari sum gjørligt, undir strangum eftirliti. Hann segði, at eitt sjónvarp verður eitt tungt, figgarligt tak, men legði dent á, at vit eiga at fáa eitt moralskt gott sjónvarp.

Jona Henriksen var í iva um, hvør skal skilja millum góðar og ringar sendingar. Hon nevndi, at islendingar senda nógv gott í teirra sjónvarpi.

Sverri Midjord var fyri sjónvarpi, um tað figgarliga verður gjørligt. Fólk flest verða glað fyri sjónvarp, segði hann, men hann helt, at tey sum fáa henda frámhjárætt, eisini eiga at gjalda fyri hann.

1000 sjónvarpstól í landinum

Dánjal Pauli Danielsen, landsstýrismaður, segði, at vit kunnu ikki isolera okkum og helt, at í longdini kunnu vit ikki forða fólk at senda, um tað almenna ikki ger nakað sjálvt í sjónvarpsmálinum. Hann nevndi, at tað eru eini 1.000 sjónvarpstól í landinum og ynskta eina greiða stóðu í málinum, so landsstýrið kann halda fram at arbeiða við tí.

—sigurd.

Framhald frá síðu 5

oyskar entreprenørar og arbeidsmenn til arbeiðið.

Ongar deildir

Eysturoyar Heilsøla er sjálvstøðug heilsøla og hevur ongari deildir aðrastaðni í landinum. Tó hava teir ein litla vørugoymslu á Tvøroyri við vørnum, sum heilsølan umboðar. Annars koyrir Eysturoyar Heilsøla hvørja viku við vørnum til Havnar og Klaksvíkar og aðru hvørja viku til Norðureysturoy.

Tað er Sofus Thomsen, sum er stjóri, og hann eigur tað mesta av heilsøluni. Teir hava fyra bílar. Starvsfólkini telja 12 í lötuni.

—sigurd